

УДК504.06:339.9(477:4-672.7)

ВИКОНАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНА–ЄС: СТАН ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

О. Г. Владимірова, О. Ю. Сапко

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
вул. Всеволода Змієнка, 2, 65000, Одеса, Україна,
veg2008@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-5114-6550>

У статті здійснено комплексне дослідження процесу реалізації екологічної складової Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка є ключовим елементом у системі євроінтеграційних реформ держави. З 1 вересня 2017 р., після набуття Угодою чинності в повному обсязі, Україна отримала чіткі зобов'язання щодо гармонізації національного законодавства з правом ЄС, зокрема у сфері охорони довкілля. У роботі проаналізовано нормативно-правові засади імплементації 26 директив і 3 регламентів Європейського Союзу, що стосуються якості повітря, води, управління відходами, збереження біорізноманіття, протидії зміні клімату та запобігання промислового забрудненню.

Особливу увагу приділено реалізації положень Директиви 2010/75/ЄС «Про промислові викиди (інтегроване запобігання та контроль забруднення)» та впровадженню системи інтегрованого дозволу, що є основним інструментом контролю промислових викидів в країнах ЄС. Розглянуто зміст і значення ухваленого 16 липня 2024 р. Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення», який започаткував нову модель державного екологічного управління, орієнтовану на застосування найкращих доступних технологій і методів виробництва (НДТМ). Визначено основні етапи реалізації реформи, її переваги та ризики, зокрема у контексті воєнних дій, економічної нестабільності та потреби модернізації промислового сектору.

Окремий розділ присвячено аналізу імплементації Водної рамкової директиви 2000/60/ЄС, яка запроваджує басейновий принцип управління водними ресурсами. Висвітлено процес створення басейнових рад, розроблення планів управління річковими басейнами та впровадження системи державного моніторингу вод відповідно до стандартів ЄС. Також розглянуто адаптацію законодавства України до інших водних директив, а саме щодо очищення міських стічних вод, нітратного забруднення, управління ризиками затоплень та забезпечення якості питної води.

У висновках наголошено, що виконання екологічних зобов'язань є не лише вимогою Угоди про асоціацію, але й фундаментальною умовою для переходу України до сталої економіки та підвищення екологічної безпеки. Підкреслено необхідність посилення інституційної спроможності, фінансової підтримки екомодернізації підприємств і продовження нормативного зближення з правом Європейського Союзу.

Ключові слова: Угода про асоціацію, євроінтеграція, екологічна політика, директиви ЄС, промислове забруднення, водні ресурси, НДТМ, сталий розвиток.

1. ВСТУП

У контексті сучасних глобальних екологічних викликів питання гармонізації національного природоохоронного законодавства з європейськими стандартами набуває особливої актуальності для України. Після підписання та набуття чинності Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС) 1 вересня 2017 р. держава офіційно розпочала системну трансформацію у сфері екологічного управління. Цей процес має на меті інтеграцію України у правовий, інституційний та політичний простір ЄС, що передбачає не лише формальне

наближення норм права, а й реальне реформування механізмів екологічного регулювання, моніторингу, звітності та контролю.

Екологічна складова Угоди про асоціацію визначає комплекс зобов'язань України щодо імплементації 26 директив і 3 регламентів Європейського Союзу, що охоплюють питання якості атмосферного повітря, управління водними ресурсами, поводження з відходами, охорони біорізноманіття, боротьби зі зміною клімату, а також запобігання промислового забрудненню. Відповідно до Глави 6

«Навколишнє природне середовище» Угоди, Україна має адаптувати власну систему екологічного законодавства до *acquis communautaire* ЄС у встановлені терміни [1].

Зміст і масштаб зобов'язань, що постали перед Україною, обумовлюють необхідність поетапної та системної реалізації реформ у сфері охорони довкілля. Розпочатий у 2017 р. процес апроксимації законодавства охоплює вісім ключових секторів, серед яких окреме місце посідають контроль промислового забруднення та управління водними ресурсами. Саме ці напрями є визначальними з огляду на їхній інтегрований вплив на стан довкілля, здоров'я населення, сталий розвиток промисловості та енергетики.

Реформа системи екологічного регулювання в Україні ускладнюється низкою внутрішніх і зовнішніх факторів. Серед них – тривалий воєнний конфлікт, що спричинив масштабні руйнування промислових об'єктів та екосистем; зменшення фінансування природоохоронних програм; інституційна нестабільність, пов'язана зі змінами в структурі центральних органів виконавчої влади; а також недостатній рівень технічної та кадрової спроможності національних інституцій для впровадження європейських екологічних норм. Водночас, попри зазначені труднощі, Україна продемонструвала суттєвий прогрес у законодавчому забезпеченні реформ, а саме ухвалено базові закони щодо оцінки впливу на довкілля (ОВД), стратегічної екологічної оцінки (СЕО), управління відходами, охорони водних ресурсів та запобігання промисловим викидам.

Особливої уваги потребує реформа у сфері промислового забруднення, адже вона є однією з найбільш комплексних і ресурсомістких у структурі екологічного *acquis*. Її метою є запровадження системи інтегрованого екологічного дозволу відповідно до положень Директиви 2010/75/ЄС «Про промислові викиди (інтегроване запобігання та контроль забруднення)». Прийняття у 2024 р. Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» стало важливим етапом у реалізації зобов'язань перед ЄС та фактично започаткувало перехід до європейської моделі регулювання промислових впливів на довкілля.

Не менш значущим напрямом є імплементація Водної рамкової директиви 2000/60/ЄС, яка заклала засади інтегрованого управління водними ресурсами на основі басейнового підходу. Для України це означало перехід від

галузевої до екосистемної моделі водного менеджменту, що передбачає розробку планів управління річковими басейнами, створення басейнових рад, запровадження системи державного моніторингу вод та удосконалення механізмів оцінки їх екологічного стану.

Важливо підкреслити, що виконання екологічної частини Угоди про асоціацію є не лише міжнародним зобов'язанням, але й стратегічною необхідністю для формування засад сталого розвитку України. Впровадження європейських підходів до управління довкіллям сприятиме підвищенню енергоефективності, зниженню викидів парникових газів, покращенню якості життя населення, а також створенню умов для екологічної модернізації виробництва. Крім того, адаптація до вимог ЄС у сфері екології є важливим елементом передвступної підготовки України до членства в Європейському Союзі.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю глибокого аналізу стану імплементації екологічних директив ЄС у національне законодавство України, оцінки досягнутого прогресу та виявлення бар'єрів, які уповільнюють цей процес. Наукове значення роботи полягає у систематизації досвіду реформування екологічної політики України в умовах воєнного стану та визначенні напрямів подальшого удосконалення нормативно-правової бази для забезпечення повноцінної екологічної інтеграції у правовий простір ЄС.

Метою статті є узагальнення результатів імплементації екологічної складової Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, аналіз основних досягнень у сферах контролю промислового забруднення та управління водними ресурсами, а також формулювання пропозицій щодо підвищення ефективності екологічної політики України у відповідності до європейських стандартів.

Наукові джерела відзначають, що екологічна складова Угоди про асоціацію Україна-ЄС спрямована на гармонізацію законодавства з екостандартами ЄС, удосконалення державного контролю та розвиток екологічного моніторингу. Дослідники підкреслюють, що попри наявний прогрес імплементація залишається нерівномірною.

Основними проблемами в літературі називають слабку інституційну спроможність, фрагментарність нормативної бази та недостатньо ефективні механізми відповідальності. Перспективи реалізації вбачаються у посиленні моніторингу, прозорості

екополітики та зміцненні інституцій. Науковці наголошують, що виконання екологічних зобов'язань є ключовою умовою сталого розвитку й європейської інтеграції України. Дана робота є продовженням дослідження [2], в якому розглянуті питання щодо виконання вимог ЄС в галузі управління водними ресурсами та промислового забруднення.

2. МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Основою дослідження є нормативно-правові акти Європейського Союзу та України, офіційні документи урядових структур, аналітичні звіти й статистичні дані щодо виконання екологічної складової Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Основну увагу приділено аналізу таких директив ЄС, як Директива 2010/75/ЄС про промислові викиди, Директива 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики, Директива 91/676/ЄЕС щодо захисту вод від забруднення нітратами, а також низки актів, що регулюють очищення стічних вод і якість питної води [3-5].

У межах національного законодавства розглянуто Закони України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» (2024 р.), «Про оцінку впливу на довкілля» (2017 р.), «Про стратегічну екологічну оцінку» (2018 р.), «Про водовідведення та очищення стічних вод» (2023 р.), а також «Водну стратегію України до 2050 року» [6-10].

Джерельну базу доповнюють звіти Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Європейської комісії та Енергетичного співтовариства, які відображають стан гармонізації екологічної політики [11]. Для обробки матеріалів використано системний, порівняльно-правовий та аналітичний методи, що дозволило комплексно оцінити процес імплементації європейських екологічних стандартів у національне законодавство України.

3. ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Імплементація екологічних директив Європейського Союзу є складним багаторівневим процесом, що охоплює не лише адаптацію національних нормативно-правових актів, але й інституційну перебудову системи управління навколишнім середовищем, реформування дозвільних процедур, підвищення екологічної відповідальності бізнесу та вдосконалення механізмів державного контролю.

Відповідно до розподілу зобов'язань, Україна зобов'язана імплементувати положення директив у межах восьми секторальних блоків:

- 1) якість атмосферного повітря;
- 2) управління водними ресурсами;
- 3) поводження з відходами;
- 4) промислове забруднення;
- 5) зміна клімату;
- 6) охорона природи та біорізноманіття;
- 7) хімічна безпека;
- 8) екологічне управління та доступ до інформації.

Серед ключових досягнень останнього десятиліття варто відзначити ухвалення Законів України «Про оцінку впливу на довкілля» (2017 р.), «Про стратегічну екологічну оцінку» (2018 р.), «Про управління відходами» (2022 р.), «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» (2024 р.), а також оновлення законодавства у сфері водних ресурсів та питного водопостачання.

Разом з тим, реалізація екологічної політики відбувається в умовах війни, що створює значні ризики деградації природних екосистем, втрати біорізноманіття та забруднення територій. Зменшення фінансування природоохоронних програм і скорочення кадрового потенціалу унеможливають повне та своєчасне виконання всіх положень Угоди.

Реформа з контролю промислового забруднення є центральною складовою екологічної євроінтеграції України. Її метою є перехід від фрагментованої системи екологічних дозволів до інтегрованого підходу, який передбачає отримання підприємством єдиного документу – інтегрованого дозвілу.

Цей дозвіл об'єднує всі чинні дозволи на викиди в атмосферне повітря, спеціальне водокористування, скиди у водні об'єкти та операції у сфері управління відходами. Інтегрований підхід ґрунтується на принципі найкращих доступних технологій і методів управління (НДТМ), які визначаються на основі технічних довідників ЄС (BREF) [6].

Україна розпочала підготовку до реформи ще у 2011 р. після приєднання до Енергетичного Співтовариства, узявши зобов'язання щодо імплементації Директиви 2001/80/ЄС. Однак через високу капіталомісткість заходів, обмежені можливості підприємств та недостатню державну підтримку реальні кроки відбувалися повільно.

Нове прискорення процесу відбулося у 2019 р. зі схваленням Концепції реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, що передбачає триетапну реформу на період 2019–

2028 рр. [12]. Ключовим нормативним актом став Закон України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення», ухвалений 16 липня 2024 р. та чинний з 8 серпня 2025 р..

Цей закон транспонує положення Директиви 2010/75/ЄС та створює нормативну основу для впровадження інтегрованих дозволів і системи НДТМ. Згідно з його положеннями, перехід на європейські стандарти здійснюватиметься поступово протягом 12 років: чотири роки – для впровадження висновків НДТМ і сім – для повної модернізації виробничих потужностей.

Однак, ефективність реформи значною мірою залежатиме від темпів розробки підзаконних актів, перекладу та затвердження висновків НДТМ, створення електронного Реєстру інтегрованих дозволів та формування компетентного органу з оцінки заяв підприємств. Без цих складових впровадження інтегрованого дозволу залишиться декларативним.

Крім того, у воєнних умовах спостерігається дефіцит інвестицій у виробничу екологічну модернізацію. Більшість підприємств, особливо у важкій промисловості, не мають ресурсів для впровадження сучасних технологій очищення викидів, тому важливо створити державні та міжнародні фінансові механізми підтримки, в тому числі гранти, пільгові кредити, податкові стимули.

Імплементація Директиви 2000/60/ЄС («Водна рамкова директива») є ключовим елементом реформування водної політики України. Її головною метою є досягнення «доброго екологічного стану» всіх масивів поверхневих і підземних вод шляхом інтегрованого управління за басейновим принципом [4].

Україна поступово впроваджує вимоги цієї директиви з 2016 р., коли було ухвалено Закон № 1641-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом». Згідно з ним, територію держави поділено на дев'ять річкових басейнових округів, для кожного з яких створено басейнові ради – консультативно-дорадчі органи, що забезпечують участь усіх заінтересованих сторін у прийнятті рішень [13].

Важливим інструментом реалізації директиви є Плани управління річковими басейнами (ПУРБ), які визначають комплекс екологічних цілей і заходів для досягнення належного стану водних масивів. Станом на 2024 р. завершено розроблення проектів ПУРБ для всіх басейнів з урахуванням наслідків воєнних дій для водних ресурсів.

Починаючи з 2019 р., в Україні діє новий порядок державного моніторингу вод, який відповідає європейським вимогам щодо типології, частоти відбору проб та визначення пріоритетних і біологічних показників. Запроваджено також Методику віднесення масивів поверхневих вод до класів екологічного стану, що дозволяє здійснювати оцінку за уніфікованими критеріями, прийнятими в ЄС.

У 2022 р. урядом затверджено стратегічний документ «Водна стратегія України до 2050 року», який визначає п'ять основних цілей: охорону водних ресурсів, раціональне водокористування, розвиток інфраструктури, підвищення екологічної безпеки та зміцнення водного управління [10]. Ця стратегія стала важливим етапом у системній імплементації Водної рамкової директиви.

Окрім впровадження положень Водної рамкової директиви 2000/60/ЄС, процес євроінтеграції України у сфері управління водними ресурсами охоплює також низку інших важливих напрямів екологічної імплементації. Вони пов'язані з виконанням зобов'язань за низкою спеціалізованих директив ЄС, що формують комплексну систему водної безпеки та охорони довкілля.

Одним із ключових напрямів є приведення національної системи охорони вод від забруднення нітратами з сільськогосподарських джерел у відповідність до вимог Директиви Ради 91/676/ЄЕС (Нітратна директива). Метою цієї директиви є зниження рівня забруднення підземних і поверхневих вод сполуками азоту, що надходять із дифузних джерел, насамперед із сільськогосподарського виробництва [5].

В Україні у межах реалізації цього напряму розроблено Проект Закону «Про захист вод від забруднення, викликаного нітратами з сільськогосподарських джерел» (2024 р.), який визначає правові та організаційні засади регулювання агрохімічного навантаження на ґрунти та водні об'єкти. Передбачається встановлення зон, вразливих до накопичення нітратів, запровадження спеціальних вимог до використання добрив і ведення сільського господарства в цих регіонах [14].

Наразі виконання положень Директиви 91/676/ЄЕС залишається частково реалізованим. Основними проблемами є відсутність чіткої системи ідентифікації уразливих територій, обмеженість лабораторного моніторингу нітратного забруднення, а також нестача міжвідомчої координації між Міністерством

довкілля, Міністерством аграрної політики та місцевими адміністраціями.

Наступним напрямом є виконання вимог Директиви 91/271/ЄЕС про очищення міських стічних вод, спрямованої на зменшення забруднення водою біогенними та органічними речовинами. У 2023 р. Верховною Радою було прийнято Закон України «Про водовідведення та очищення стічних вод», яким вперше створено єдину нормативну основу для модернізації комунальних систем водовідведення [9].

Закон передбачає запровадження поетапної реконструкції очисних споруд, удосконалення систем збору та повторного використання очищених стоків, а також створення механізмів фінансування інфраструктурних проєктів через місцеві екологічні фонди. З метою гармонізації з європейськими стандартами планується встановлення гранично допустимих концентрацій для основних забруднюючих речовин та впровадження системи моніторингу ефективності очищення.

Важливим компонентом інтеграції є реалізація положень Директиви 2007/60/ЄС про оцінку та управління ризиками затоплення. Її імплементація передбачає розробку національної системи оцінки паводкових ризиків, створення карт загроз і ризиків затоплення, а також впровадження планів управління для найбільш уразливих річкових басейнів.

Україна вже розробила Методику попередньої оцінки ризиків затоплення, затверджену урядом, на основі якої визначаються території з потенційно значними ризиками [15]. У межах першого циклу реалізації директиви (2023–2028 рр.) проводиться оцінка стану басейнів Дніпра, Дністра, Дунаю та Вісли, з урахуванням впливу кліматичних змін і воєнних дій.

Ще одним важливим напрямом є імплементація Директиви 2008/56/ЄС про створення рамок діяльності у сфері морської політики (Морська стратегічна рамкова директива). З метою її реалізації Кабінет Міністрів України у 2021 р. схвалив Морську природоохоронну стратегію України до 2034 року, що визначає основні напрями охорони Чорного та Азовського морів, оцінки стану морських екосистем і запобігання морському забрудненню [16].

Основним завданням є досягнення «доброго екологічного стану» морського середовища відповідно до критеріїв ЄС. Однак у зв'язку з воєнними діями, окупацією частини прибережних територій та забрудненням акваторій, реалізація стратегії призупинена. Її

відновлення передбачається після завершення війни з урахуванням нових екологічних ризиків.

До додаткових напрямів належить реалізація Директиви 98/83/ЄС про якість води, призначеної для споживання людиною, що регулює показники безпечності питної води. В Україні її виконання забезпечується через оновлений ДСанПіН 2.2.4-171-10 та Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» із змінами 2023 р. [17].

Важливу роль також відіграє продовження розвитку системи державного моніторингу вод, яка функціонує відповідно до нового європейського підходу, запровадженого з 2019 р. [18]. Програми моніторингу охоплюють як поверхневі, так і підземні води, а також прибережні морські масиви.

Таким чином, екологічна імплементація у водному секторі України має багатовекторний характер і охоплює низку взаємопов'язаних сфер – від запобігання агрохімічному забрудненню до управління ризиками затоплення та охорони морського середовища. Попри суттєвий прогрес у розробці нормативної бази, практична реалізація директив потребує посилення інституційної спроможності, міжвідомчої координації та фінансової підтримки з боку держави й міжнародних партнерів.

4. ВИСНОВКИ

Виконання екологічної складової Угоди про асоціацію між Україною та ЄС є одним із найбільш масштабних і системно складних напрямів державних реформ. Попри значні перешкоди, Україна демонструє поступовий прогрес у гармонізації законодавства, насамперед у сферах водної політики та промислового забруднення.

Прийняття Закону «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» стало переломним моментом для формування єдиної системи екологічного регулювання промислових викидів. Водночас ефективність його реалізації залежить від затвердження висновків НДТМ, підготовки кадрів, створення інституційної спроможності та фінансових механізмів підтримки підприємств.

Імплементація Водної рамкової директиви та пов'язаних нормативних актів ЄС дозволила Україні перейти до інтегрованого басейнового управління, удосконалити моніторинг якості вод і сформувати стратегічні орієнтири до 2050 р.

Надалі успішна реалізація екологічних реформ потребує:

- зміцнення інституційної координації між органами влади;
- удосконалення системи екологічного фінансування;
- підвищення рівня екологічної відповідальності бізнесу;
- розширення участі громадськості у процесах прийняття рішень.

Упровадження екологічних стандартів ЄС є не лише міжнародним зобов'язанням, але й важливою передумовою переходу України до моделі сталого, ресурсоефективного та екологічно безпечного розвитку, що відповідає принципам Європейського зеленого курсу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 10.10.2025)
2. Olha Sapko, Olena Vladimirova, Oleksii Burhaz. State of Implementation of European Legislation Regarding Water Resources Management, Industrial Pollution and Man-Made Hazards in Ukraine. *International Journal of Environmental Protection and Policy*. 2023; 11(1): 21-26 <http://www.sciencepublishinggroup.com/j/ijep> doi: 10.11648/j.ijep.20231101.13 ISSN: 2330-7528 (Print); ISSN: 2330-7536 (Online)
3. Про промислові викиди (інтегрований підхід до запобігання забрудненню та його контролю): Директива № 2010/75/ЄС від 24 листопада 2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-10#Text (дата звернення: 10.10.2025)
4. Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики: Директива № 2000/60/ЄС від 23 жовтня 2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_962#Text (дата звернення: 10.10.2025).
5. Щодо захисту вод від забруднення, спричиненого нітратами з сільськогосподарських джерел: Директива Ради № 91/676/ЄС від 12 грудня 1991 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_002-91#Text (дата звернення: 15.10.2025).
6. Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення: Закон України від 16 липня 2024 р. № 38559-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-20#Text> (дата звернення: 15.10.2025).
7. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23 травня 2017 р. № 2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text> (дата звернення: 15.10.2025)
8. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20 березня 2018 р. № 2354-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text> (дата звернення: 15.10.2025)
9. Про водовідведення та очищення стічних вод: Закон України від 12 січня 2023 р. № 2887-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2887-20#Text> (дата звернення: 20.10.2025).
10. Водна стратегія України на період до 2050 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09 грудня 2022 р. № 1134-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1134-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 12.10.2025).
11. Україна та Угода про асоціацію. Моніторинг виконання 2014-2022. URL: <https://www.kas.de/documents/270026/22934445/UA+2023+UCEP+Ukraine+and+the+Association+Agreement.+Implementation+Monitoring+2014-2022.pdf/6c8e5702-ab17-c8cf-a2da-c11dacb6b66b?version=1.0&t=1685631554159> (дата звернення: 20.10.2025)
12. Концепція реалізації державної політики у сфері промислового забруднення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 20.10.2025)
13. Про внесення змін у деякі законодавчі акти України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом: Закон України від 4 жовтня 2016 р. № 1641-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1641-19/paran102#n102> (дата звернення: 10.10.2025).
14. Про захист вод від забруднення, спричиненого нітратами із сільськогосподарських джерел: Проект Закону України від 16 серпня 2024 р. № 11486. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/J11494A> (дата звернення: 15.10.2025).
15. Методика попередньої оцінки ризиків затоплення: Наказ Міністерства Внутрішніх Справ України від 17 січня 2018 р. № 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0153-18#Text> (дата звернення: 15.10.2025).
16. Морська природоохоронна стратегія України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2021 р. № 1240-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1240-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.10.2025).
17. ДСанПітН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0452-10#Text> (дата звернення: 20.10.2025).
18. Порядок здійснення державного моніторингу вод: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 758. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.10.2025).

REFERENCES

1. *Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiie storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyu derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony [Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part]*. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (Accessed: 10.10.2025). (in Ukr.)
2. Olha Sapko, Olena Vladimirova, Oleksii Burhaz. State of Implementation of European Legislation Regarding Water Resources Management, Industrial Pollution and Man-Made Hazards in Ukraine. *International Journal of Environmental Protection and Policy*. 2023; 11(1): 21-26 <http://www.sciencepublishinggroup.com/j/ijep> doi: 10.11648/j.ijep.20231101.13 ISSN: 2330-7528 (Print); ISSN: 2330-7536 (Online)

3. *Pro promyslovi vykydy (intehrovanyi pidkhdid do zapobihannia zabrudnenniu ta yoho kontroliu)* (Dyrektyva № 2010/75/Yes vid 24 lystopada 2010 r.) [On Industrial Emissions (Integrated Pollution Prevention and Control) (Directive dated November, 24, 2010 no. 2010/75/EU)]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-10#Text (Accessed: 10.10.2025). (in Ukr.)
4. *Pro vstanovlennia ramok diialnosti Spivtovarystva v haluzi vodnoi polityky* (Dyrektyva № 2000/60/Yes vid 23 zhovtnia 2000 r.) [Establishing a Framework for Community Action in the Field of Water Policy (Directive dated october, 23, 2000 no. 2000/60/EC)]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_962#Text (Accessed: 10.10.2025). (in Ukr.)
5. *Shchodo zakhystu vod vid zabrudnennia, sprychynenoho nitratamy z silskohospodarskykh dzherel* (Dyrektyva Rady № 91/676/Yes vid 12 hrudnia 1991 r.) [Concerning the Protection of Waters Against Pollution Caused by Nitrates from Agricultural Sources (Council Directive dated december, 12, 1991 no. 91/676/EEC)]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_002-91#Text (Accessed: 15.10.2025). (in Ukr.)
6. *Pro intehrovane zapobihannia ta kontrol promyslovoho zabrudnennia* (Zakon Ukrainy vid 16 lypnia 2024 r. № 38559-IX) [On Integrated Prevention and Control of Industrial Pollution (Law of Ukraine dated july, 16, 2024 no. 3855-IX)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-20#Text> (Accessed: 15.10.2025). (in Ukr.)
7. *Pro otsinku vplyvu na dovkillia* (Zakon Ukrainy vid 23 travnia 2017 r. № 2059-VIII) [On Environmental Impact Assessment (Law of Ukraine dated may, 23, 2017 no. 2059-VIII)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text> (Accessed: 15.10.2025). (in Ukr.)
8. *Pro stratehichnu ekolohichnu otsinku* (Zakon Ukrainy vid 20 bereznia 2018 r. № 2354-VIII) [On Strategic Environmental Assessment (Law of Ukraine dated march, 20, 2018 no. 2354-VIII)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text> (Accessed: 15.10.2025). (in Ukr.)
9. *Pro vodovidvedennia ta ochyshchennia stichnykh vod* (Zakon Ukrainy vid 12 sichnia 2023 r. № 2887-IX) [On Wastewater Disposal and Treatment (Law of Ukraine dated january, 12, 2023 no. 2887-IX)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2887-20#Text> (Accessed: 20.10.2025). (in Ukr.)
10. *Vodna stratehiia Ukrainy na period do 2050 roku* (Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 09 hrudnia 2022 r. № 1134-r) [Water Strategy of Ukraine until 2050 (Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated december, 9, 2022 no. 1134-r)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1134-2022-%D1%80#Text> (Accessed: 12.10.2025). (in Ukr.)
11. *Ukraina ta Uhoda pro asotsiatsiiu. Monitorynh vykonannia 2014–2022* [Ukraine and the Association Agreement. Implementation Monitoring 2014–2022]. Available at: <https://www.kas.de/documents/270026/22934445/UA+2023+UCEP+Ukraine+and+the+Association+Agreement.+Implementation+Monitoring+2014-2022.pdf/6c8e5702-ab17-c8cf-a2da-c11dacb6b66b?version=1.0&t=1685631554159> (Accessed: 20.10.2025). (in Ukr.)
12. *Kontseptsia realizatsii derzhavnoi polityky u sferi promyslovoho zabrudnennia* [Concept for the Implementation of State Policy in the Field of Industrial Pollution]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2019-%D1%80#Text> (Accessed: 20.10.2025). (in Ukr.)
13. *Pro vnesennia zmin u deiakі zakonodavchi akty Ukrainy shchodo vprovadzhennia intehrovanykh pidkhodiv v upravlinni vodnymi resursamy za basynovym pryntsyptom* (Zakon Ukrainy vid 4 zhovtnia 2016 r. № 1641-VIII) [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Introduction of Integrated Approaches to Water Resources Management on a Basin Principle (Law of Ukraine dated october, 4, 2016 no. 1641-VIII)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1641-19/paran102#n102> (Accessed: 10.10.2025). (in Ukr.)
14. *Pro zakhyst vod vid zabrudnennia, sprychynenoho nitratamy iz silskohospodarskykh dzherel* (Proekt Zakonu Ukrainy vid 16 serpnia 2024 r. № 11486) [On the Protection of Waters Against Pollution Caused by Nitrates from Agricultural Sources (Draft Law of Ukraine dated august, 16, 2024 no. 11486)]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/JI11494A> (Accessed: 15.10.2025). (in Ukr.)
15. *Metodyka poperednioi otsinky ryzykiv zatoplennia* (Nakaz Ministerstva Vnutrishnikh Sprav Ukrainy vid 17 sichnia 2018 r. № 30) [Methodology for Preliminary Flood Risk Assessment (Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated january, 17, 2018 no. 30)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0153-18#Text> (Accessed: 15.10.2025). (in Ukr.)
16. *Morska pryrodokhoronna stratehiia Ukrainy* (Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 zhovtnia 2021 r. № 1240-r) [Marine Environmental Protection Strategy of Ukraine (Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated october, 11, 2021 no. 1240-r)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1240-2021-%D1%80#Text> (Accessed: 15.10.2025). (in Ukr.)
17. Ministry of Justice of Ukraine. (2010). *DsanPIN 2.2.4-171-10: Hihienichni vymohy do vody pytnoi, pryznachenoї dlia spozhyvannia liudynoiu* [State sanitary rules and regulations 2.2.4-171-10: Hygienic requirements for drinking water intended for human consumption]. Kyiv. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0452-10#Text> (Accessed: 20.10.2025). (in Ukr.)
18. *Poriadok zdiisnennia derzhavnogo monitorynhu vod* (Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 19 veresnia 2018 r. № 758) [Procedure for Conducting State Water Monitoring (Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated september, 19, 2018 no. 758)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758-2018-p> (Accessed: 20.10.2025). (in Ukr.)

IMPLEMENTATION OF THE ENVIRONMENTAL COMPONENT OF THE UKRAINE–EU ASSOCIATION AGREEMENT: CURRENT STATUS, CHALLENGES, AND PROSPECTS

O. H. Volodymyrova, O. Yu. Sapko

Odesa I.I. Mechnikov National University, 2 V. Zmiienka Str., Odesa, 65000, Ukraine
veg2008@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-5114-6550>

The article presents a comprehensive study of the implementation process of the environmental component of the Association Agreement between Ukraine and the European Union, which constitutes a key element in the country's system of European integration reforms. Since September 1, 2017, after the Agreement entered into full force, Ukraine has assumed clear obligations to harmonize national legislation with EU law, particularly in the field of environmental protection. The study analyzes the legal and regulatory framework for the implementation of 26 EU directives and 3 regulations concerning air and water quality, waste management, biodiversity conservation, climate change mitigation, and industrial pollution prevention.

Special attention is paid to the implementation of Directive 2010/75/EU on Industrial Emissions (integrated pollution prevention and control) and the introduction of an integrated permitting system, which serves as the primary tool for controlling industrial emissions in EU countries. The content and significance of the Law of Ukraine "On Integrated Pollution Prevention and Control," adopted on July 16, 2024, are examined; this law established a new model of state environmental governance focused on the application of Best Available Techniques and Methods (BAT/BEP). The main stages of reform implementation, its advantages, and associated risks are identified, particularly in the context of military actions, economic instability, and the need for industrial sector modernization.

A separate section is devoted to analyzing the implementation of the EU Water Framework Directive 2000/60/EC, which introduces a river basin-based approach to water management. The creation of basin councils, development of river basin management plans, and implementation of a national water monitoring system in line with EU standards are highlighted. The adaptation of Ukrainian legislation to other water-related directives is also considered, including urban wastewater treatment, nitrate pollution, flood risk management, and the assurance of drinking water quality.

The conclusions emphasize that fulfilling environmental obligations is not only a requirement of the Association Agreement but also a fundamental condition for Ukraine's transition to a sustainable economy and for enhancing environmental security. The need to strengthen institutional capacity, provide financial support for eco-modernization of enterprises, and continue regulatory convergence with EU law is underscored.

Keywords: Association Agreement, European integration, environmental policy, EU directives, industrial pollution, water resources, BAT/BEP, sustainable development.

Подання до редакції : 24. 11. 2025

Надходження остаточної версії : 08. 12. 2025

Публікація статті : 23. 12. 2025